

Sysinuppijäkälä

Vedspik

Calicium abietinum

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Sysinuppijäkälän sekovarsi alustansisäinen, eikä siis yleensä näy kasvualustan pinnalla. Jäkälän nuppineulamaiset kotelomaljat ovat 0,6–0,9 mm korkuisia, härmättömiä ja yleensä kokonaan mustia, joskus varsi voi olla ruskehtava. Sysinuppijäkälä muistuttaa härmänuppijäkälää (*C. glaucellum*), jonka kotelomaljan reunoilla on kuitenkin yleensä valkoista härmää.

Elinympäristö ja levinneisyys

Sysinuppijäkälä kasvaa paljaalla puuaineksella, yleensä puoliavimien ympäristöjen valoisilla paikoilla. Suomessa jäkälää on tavattu lähinnä lehtipuilta mm. tammelta, pihlajalta ja saarnelta. Sysinuppijäkälä kasvaa myös vanhoilla puurakenteilla, kuten aidoilla ja latojen seinillä. Siltä tunnetaan noin 20 löytöpaikkaa, joista suurin osa on hävinnyt. Sen levinneisyyden painopiste on lounaassa.

Nykytila ja uhkatekijät

Kuten muutkin lahoppuulla viihtyvät jäkälät, sysinuppijäkälä on taantunut sille sopivien kasvupaikkojen vähennyttyä vanhojen puiden ja lahoppuun vähenemisen seurauksena. Myös maatalousympäristöissä vanhat puurakenteet ovat vähentyneet. Samat asiat uhkaavat lajia edelleen. Puolet sysinuppijäkälän nykyisistä kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltava sysinuppijäkälä tarvitsee kasvualustakseen paljasta lehtilahoppuuta, joka on avoimella paikalla. Sysinuppijäkälän kasvupaikalla ja sen lähiympäristössä säästetään kuolleet ja huonokuntoiset lehtipuut, etenkin tammets, pihlajat ja saarnet, mikäli niistä ei aiheudu vaaraa. Turvallisuusriskin aiheuttavien huonokuntoisten puiden kohdalla tulee harkita latvuksen keventämistä tai rungon katkaisua mahdollisimman korkeaksi pötkelöksi puun kaatamisen sijaan. Vanhat aidantolpat ja muut vastaavat puiset, lahoavat rakenteet olisi myös hyvä säästää.

Lähteet

Arup, U., Ekman, S., Kärnefelt, I. & Mattson, J.-E. (toim.). 1997. Skyddsvärda lavar i sydvästra Sverige. SBF-förlaget, Lund. 276 s.

Foucard, T. 2001. Svenska skorplavar och svampar som växer på dem. Interpublishing, Stockholm. 392 s.